

Predsjednica Glavnog vijeća HSSMS-MT Anica Prašnjak

Razgovarala:
Marija Kadović

Poštovana kolegice, za početak rado bi Vam se zahvalila što ste nam pristali biti gost u Božićnom broju časopisa „Moj glas“ glasila medicinskih sestara, tehničara i primalja KB „Sveti Duh“. Kroz svaki broj se provlači neka tematska cjelina, pa je tako štrajk kao goruća tema zadnjih ljeđana postao ono o čemu želimo progovoriti u ovom broju.

Za početak, da Vas поближе upoznamo, molim Vas par riječi o sebi...

Hvala na pozivu, iznimno mi je drago da sam pozvana informirati medicinske sestre kroz „Moj Glas“. Počela bi s godinom 1978. kada sam krenula raditi u Klinici za Infektivne bolesti u Zagrebu, i radila do 2009. godine, kad odlazim u Hrvatski strukovni sindikat medicinskih sestara i medicinskih tehničara, kao profesionalac. Radila sam kao glavna sestra Zavoda, bila sam dio tima za trajnu izobrazbu medicinskih sestara Klinike i također član internog Povjerenstva za kategorizaciju bolesnika u Infektivnoj Klinici, član Povjerenstva za područje sestrinstva pri Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi, član Sektorskog vijeća za zdravstvo i socijalnu skrb imenovana od Agencije za strukovno obrazovanje i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Na Visokom zdravstvenom učilištu u Zagrebu bila sam mentor niz godina.

U rad Hrvatskog strukovnog sindikata medicinskih sestara i medicinskih tehničara aktivno sam se uključila od osnutka tj. 1991. god., član sam Izvršnog odbora sindikata od 1993. 1999. god., 1999. god. sam član Predsjedništva Sindikata, 2003. g. Predsjednica Sindikata, a od 23. travnja 2009. godine preuzela sam dužnost predsjednice Glavnog vijeća Sindikata.

Član sam Pregovaračkog odbora sindikata za Kolektivni ugovor za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja i Temeljnog kolektivnog ugovora, kao i Glavnog vijeća i Malog vijeća Matice hrvatskih sindikata. Imenovana sam članom u EPSU-

Odbor za žene i ravnopravnost spolova (Bruxelles) kao i u PSI- Odboru za žene, a ujedno sam i član u Standing Committee on Health and Social Services EPSU (Odbor za zdravstvo i socijalne službe)

Što je Vas konkretno navelo da se učlanite u sindikat te da kasnije postanele čak i predsjednica?

Moj životni poziv od rane mladosti bio je pomaganje ljudima, a posao medicinske sestre shvatila sam kao profesiju koja će me činiti sretnom, jer posao medicinske sestre ne možete raditi ako uistinu ne volite taj posao i ako niste spremni na neki način žrtvovati svoje vrijeme i život za dobro drugih ljudi. Kroz poziv medicinske sestre ostvarila sam dio svoj životnog poslanja... jer svatko ga ima... a također kroz 35 godina rada u struci upoznala sam mnoge dobre ljude, kolegice, kolege, pacijente s kojima sam proživljavala sve njihove teške i dobre dane. Prva asocijacija na riječ sindikat je zaštita prava radnika, te je to i glavni motiv mog aktiviranja, udaljenja, rada i gdje sam kroz rad i struku zalagala se i promicala prava svojih kolegica i kolega. Kao medicinska sestra, zatim kao glavna medicinska sestra pa kao mentor na zdravstvenom učilištu u Zagrebu većinu svog vremena provela sam s ljudima te upoznala mnoge medicinske sestre i mlade ljude koji se obrazuju za to zvanje te je stoga moja uloga bila da svojim znanjem, zalaganjem i svim kompetencijama osobno doprinesem promicanju i zaštiti prava svih ljudi u zdravstvu. U rad Hrvatskog strukovnog sindikata medicinskih sestara i medicinskih tehničara aktivno sam uključena od 1991. god., te sam nastavno tome godinama kroz svoje članstvo zajedno sa drugim kolegicama i kolegama promicala ulogu i rad sindikata te postala član Izvršnog odbora sindikata, a potom i član Predsjedništva Sindikata, a kasnije i Predsjednica Sindikata da bi 2009. godine preuzela dužnost predsjednice Glavnog vijeća Sindikata.

Stalno slušamo kako je ovo razdoblje „burno“ za medicinske sestre, no tijekom bliže povijesti, je li ijedno vrijeme bilo mirno, stabilno i zadovoljavajuće za sestre? Trenutna situacija u našoj zemlji nije „burna“ samo za medicinske sestre već i za cijelo društvo i gospodarstvo. Činjenica je da smo svjedoci teških vremena koja pogodaju sve društvene strukture, a zdravstvo, odnosno medicinske sestre i tehničari se bore za svoja prava što je važno za njihovu profesiju-struku i položaj u društvu. Danas je potrebno pokazati svima kako smo nezaobilazna profesija ne samo u sustavu zdravstva već i u društvu kao cjelini.

Kolika je uloga sestrinskog sindikata u kreiranju bolničkih sistematizacija i priznavanju stručne spreme medicinskim sestrama? Jeste li zadovoljni tolikom participacijom?

Sestrinski sindikat ima jaku veliku i važnu ulogu u svim segmentima koji se tiču sestrinstva u RH. Uvijek upozoravamo na nepravilnosti, obraćamo se nadležnim institucijama, udruženjima i skrećemo pažnju na ono što je medicinskim sestrama i tehničarima bitno. Sindikat nema nikakve izravne ovlasti u području vezane za sistematizacije no do poteškoća dolazi kada se od Sindikata očekuje da donosi promjene u područjima koje su u djelokrugu nekog drugog.

Priznavanje stručne spreme pojavilo se i u tijeku ovih pregovora gdje smo kroz Sporazum uspjeli i postići neka rješenja. Formirana je zajednička radna skupina koja će razraditi koeficijente medicinskih sestara prema stupnjevima obrazovanja. Na taj način smo puno učinili za medicinske sestre i tehničare koji su stekli

višu i visoku stručnu spremu da se njihovo ulaganje u znanje i obrazovanje prepoznati i cijeni te sukladno tome bude pravovrijedno nagrađeno.

Trebaju li se uopće medicinskoj sestri koja se školovala sama, na svoj račun, a da zdravstvena ustanova nije to od nje tražila, priznati stečene kompetencije? Treba li joj dati veći koeficijent i zašto?

Bez obzira na izvor financiranja medicinska sestra koja ima želju ulagati u svoje zaslužuje priznanje stečenih kompetencija. Činjenica je da su se brojne medicinske sestre školovale isključivo iz svojih sredstava te su uložile mnogo truda u savladavanju propisanih programa, ali zbog neuređenog tržišta resorna ministarstva nisu postavila pravnu platformu kako bi im se ti akademski stupnjevi obrazovanja i priznali u procesu rada. Djelokrug rada pojedine razine obrazovanja za medicinske sestre već postoji, također postoji i Pravilnik o minimalnim uvjetima koji određuje određeni postotak prvostupnica sestrištva koje poslodavci moraju zapošljavati, a na nadležnim je institucijama da redovno provjeravaju pridržavaju li se ustanove tih propisa, sve kako bi se promijenila sadašnja situacija u kojoj pojedini poslodavci ne zapošljavaju dovoljan postotak prvostupnica ili u kojima medicinske sestre i tehničari srednje stručne sprema moraju obavljati poslove koji su predviđeni za one s višom stručnom spremom.

Kada će doći vrijeme da sestre počnu raditi u okviru svojih kompetencija prema standardima sestrištva prakse? Ili ćemo zauvijek od kolegica slušati da „liječnici od mene traže da napravim dio njihovog posla“ ili „radim već previše godina da bi mi mlada sestra ili liječnik išta rekli“.

Nekad mi se čini da koliko god se sindikat trudi osnažiti medicinsku sestru da ta ista sestra sa terena ne čini uvijek sve što je u njejoj moći da se praksa poboljša. Imate li takva iskustva?

Bili medicinska sestra ne znači samo raditi strogo sestrištva posao i držati se standarda sestrištva prakse. Ovo je vrlo dinamičan pa čak i kompleksan posao gdje treba obaviti sve poslove koji idu u korist pacijenata, jer na svojim radnim mjestima smo isključivo zbog njih. To se pogotovo odnosi na situacije kada imate tuda život u rukama i kada upravo o vama ovisi taj život, tada ponekad zaboravljate da morate raditi u okviru svojih kompetencija te učinite u danom trenutku sve da spasite nečiji život. Uvijek i svugdje postoje pojedinci koji se bune na druge kolege i traže više od drugih i od sebe što u konačnici rezultira

kritikama na račun onih koji predano rade svoj posao. Takvih je uvijek bilo i biti će... no u pravilu većina je onih koji uistinu vole svoje posao i uzajamno pomažu jedni drugima što mogu potvrditi kolegicama i kolegama koji su članovi HSSMS MT te koji mogu svojim timskim radom biti primjer drugima u društvu.

Koji je bio cilj štrajka medicinskih sestara?

Cilj štrajka bio je poboljšanje neodrživog stanja u sustavu zdravstva, zaštita i promicanje gospodarskih i socijalnih interesa, zaštita standarda i statusa radnika u zdravstvu, uspostava socijalnog dijaloga, zaustavljanje jednostranih odluka Ministarstva zdravlja te smanjivanje plaća i prava radnicima u sustavu. Isto tako štrajk je bio upozorenje na situaciju u kojoj se medicinske sestre nalaze, veliki manjak medicinskih sestara u sustavu, odnosno isticanje velikog broja sati njihovog prekovremenog rada, neplaćanje tih sati, nezapošljavanje medicinskih sestara.

Jesu li medicinske sestre i njihova problematika dovoljno zastupljene u medijima?

Prethodno razdoblje iza nas, odnosno burna sindikalna godina iza nas dala je dovoljno prostora da mediji i javnost budu upoznati sa problemima u zdravstvu i sestrištvu. O problemima medicinskih sestara i štrajku te o socijalnom dijalogu i pregovorima sa resornim Ministarstvom u medijima se ove godine dosta pisalo. Brojnim gostovanjima u radijskim i televizijskim emisijama, konferencijama za tisak iznosili smo sve probleme i opisivali tešku situaciju na terenu što je izazvalo interes medija i građana. Osvrnimo se samo na „Aktciju 5 do 12“ koja je pokazala našu ujedinjenost, međusobnu podršku i ustrajnost u borbi za svoja prava, a građani i pacijenti svojom solidarnošću pružili su nam potporu u postizanju ciljeva. Zdravstvo je jedan od najvažnijih stupova društva bez koje ni jedna zemlja ne bi mogla funkcionirati i samim time ono zaslužuje mjesto u javnosti i medijima. Smatram da javnost još treba biti upoznata sa stanjem u zdravstvenom sustavu kako bi se svi mogli uključiti u rješavanje problema jer to nisu problemi samo nas medicinskih sestara i tehničara to su problemi i svih građana koji koriste usluge zdravstvenih ustanova. Reakcije javnosti su bile pozitivne i vjerujem da je to doprinijelo senzibiliziranju javnosti i početku rješavanju nekih od ključnih problema koja imamo.

Nama koji smo bili samo promatrači cijele situacije, učinilo se da je štrajk naglo završen. Jeste li zadovoljni postignutim?

Štrajk nije završen naglo, nego tek nakon što smo od Vlade dobili jamstva da će se problemi početi rješavati i kada je postavljen okvir za kolektivno pregovaranje. Nakon što je Ministarstvo napustilo svoj stav „uzmi ili ostavi“ u kolektivnim pregovorima i kada je naša pozicija uvažena kao ravnopravna, vratili smo se za pregovarački stol. Štrajk medicinskih sestara trajao je devet dana, te smo na sastanku sa Ministrom zdravlja neposredno prije završetka štrajka potpisali Zaključke i Sporazum kojima se Ministarstvo obvezalo preuzeti na sebe rješavanje gorućih problema s kojima se medicinske sestre i tehničari suočavaju te smo na taj način dokazali da štrajk nije bio uzaludan i da možemo biti zadovoljni postignutim. Zaključci koje smo zajednički donijeli i Sporazum koji smo potpisali s Ministarstvom zajamčio nam je još i rješavanje gorućih problema koji se godinama nisu rješavali, a koji se tiču plaćanja rada, priznavanja struke i zapošljavanja novih medicinskih sestara. Sporazum nam ne jamči da će li problemi preko noći biti riješeni, ali nam je zajamčio da će se ti problemi početi rješavati... jer unazad nekoliko godina nismo mogli o tomu uopće razgovarati, niti dobiti kakav odgovor. Neki pomaci na tim područjima već su napravljeni i možemo sa zadovoljstvom konstatirati da se za sada svaka strana drži svoje strane sporazuma.

Što mislite o popisivanju svakodnevnim slanju izvještaja u Ministarstvo zdravlja o broju zdravstvenih djelatnika u štrajku?

Za vrijeme štrajka na terenu su bile evidentirane neke nepravilnosti glede provođenja štrajka, a odnosile su se na zdravstvene ustanove u kojima su poslodavci prema nuputku ravnatelja i sanacijskih upravitelja ustanova vršili pritisak na medicinske sestre i tehničare koji su sudjelovali u štrajku i koji su vršili nedopušteni nadzor na način da su se evidentirali one radnike koji su sudjelovali u štrajku. Naš štrajk organiziran je u skladu sa svim zakonskim i podzakonskim odredbama i nismo smjeli dopustiti da se štrajkaše stavlja u nepovoljniji položaj samo zato što koriste svoja zakonska prava da se izbore za svoju budućnost. O svim nepravilnostima reagirali smo bez odgode te smo obavještavali Ministarstvo zdravlja i Državni inspektorat o svim nepravilnostima na terenu. Kao krajnji rezultat dobili smo situaciju u kojoj nam se niti jedan naš član nakon štrajka nije javio da mu je plaća na bilo koji način smanjena ili da je imao kakve štetne posljedice zbog sudjelovanja u štrajku.

Čemu se možemo nadati nakon završetka pregovora?

Pregovori su završili 02. prosinca 2013., gdje je potpisan granski kolektivni ugovor za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja koji će vrijediti slijedeće četiri godine. Iza nas je 28 održanih sastanaka u Ministarstvu zdravlja, gdje je konstruktivno pregovaralo, raspravljalo, često smo se i razilazili u određenim mišljenjima, ali naposljetku smo pronašli konačna rješenja i usuglasili zajedničke stavove. Bili su to definitivno jedni od najtežih i najdužih pregovora u zdravstvu i bilo je vrlo teško i naporno samim time što su se vodili u okolnostima kada smo suočeni sa vrlo teškom gospodarskom situacijom i gdje je druga ugovorna strana konstantno isticala mjere štednje koje se trebaju primijeniti na sva javna i državna poduzeća kao jedan od načina izlaska iz krize. Svjesni smo teških vremena, još svjesniji da nećemo ubrzo izaći iz sadašnje krize no to nije opravdanje da se prava svih radnika smanjuju i obeštećuju, a dugogodišnji problemi medicinskih sestara i tehničara u sustavu zdravstvu i dalje nastave podmetati „pod tepih“. Potpisivanjem Kolektivnog ugovora koji se počinje primjenjivati od 01. prosinca 2013. završeno je jedno veliko poglavlje te se može zaključiti da su se ovim pregovorima postigli većina ciljeva te udovoljili većina zahtjeva zdravstvenih radnika.

Što biste poručili medicinskoj sestri koja ove godine izlazi iz srednje medicinske škole i htjela bi početi raditi, a svjesna je da zapošljavanja u sektoru zdravstva nema, te da joj se u Europskoj Uniji ne priznaje završeni stupanj naobrazbe (u okviru stečenih kompetencija)?

S obzirom na sadašnju situaciju dok još postoje nejasnoće s priznavanjima razina obrazovanja... jer nekoliko se institucija bavi tom problematikom, adekvatan odgovor nije moguće dati jer kroz neko vrijeme se može pokazati da je moj odgovor „paušalan“... pa ne bih željela da nekoga krivo informiram.

Često među sestrama u praksi slušam pitanja „zašto postoji Komora kad nemamo riješenu regulativu?“, „zašto postoji sindikat a prava su nam ispod svih normi?“. Zašto sestre danas postavljaju takva pitanja? Svaka sestrištva organizacija ima svoj cilj i svoje ovlasti, pa tako i Komora i Sindikat. Istina je da će neke naše kolegice i kolege često postaviti takva pitanja ili negodovati, no činjenica je da će se sami vrlo rijetko uključiti u rješavanje problema. Nerealno je očekivati da će jedna, dvije ili deset osoba nešto promijeniti ukoliko iz sebe nemaju tisuće drugih, jer naša snaga

je u brojevima i mogućnosti da se zajedno izborimo za ono što sami ne bismo mogli. Uvijek je najlakše uputiti kritiku prema nekome tko nešto nije napravio ili nije mogao napraviti, no svi koji su svjesni toga da se takvi poslovi obavljaju u interesu cijele naše struke svakako će pružiti podršku u nastojanjima da se nešto napravi, pa će se onda pokazati i rezultati. Rad Komore ne mogu komentirati, ali mogu zaključiti da je teško očekivati da se regulativa riješi preko noći ili čak u jednoj ili dvije godine. Pitanje regulative je jako osjetljivo pitanje i od ključnog je interesa za sve nas, pa je i njegovom rješavanju potrebo pristupili krajnje ozbiljno. Također je potrebno imati na umu da sve zakone i podzakonske propise donose oni koji su na vlasti, pa čak i za kolektivne ugovore ključno je ono što su vladajući spremni prihvatiti, stoga je jako važno naše nastojanje da se nešto promijeni. Ono što je ključno jest prepoznavanje struke i njezine važnosti u društvu, a tek nakon toga možemo očekivati i njezino pravедno vrednovanje. Što se sindikata tiče, vjerujem da je on već u puno navrata opravdao svoje djelovanje i veliki broj članova koje imamo svakako govori u prilog tomu da su ljudi zainteresirani zato da zajednički rješavamo probleme. Tvrdnju da su nam prava ispod svih normi nikako ne mogu prihvatiti, jer najveći dio prava koji sada imamo zajamčen nam je isključivo zbog djelovanja sindikata, a bez njega ne bi ih imali. Mnoga prava i velik dio plaća imamo samo iz razloga što se sindikat za njih izborio, pa ne treba zaboraviti i na to da ćemo ih vrlo lako izgubiti ukoliko ne budemo i dalje jak sindikat koji je u mogućnosti odgovoriti na sve prijetnje i nastaviti se boriti za prava koja sada imamo. Također treba imati na umu da nam je jedino jamstvo za očuvanje sadašnjih prava upravo naša brojnost i mogućnost da se za njih borimo industrijskim akcijama.

Što mislite o odgovornosti u zdravstvenom sustavu Republike Hrvatske?

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, Ministarstvo zdravlja je uskladilo zakonske i podzakonske akte sa standardima Europske unije i još ih usklađuje, a donošenje nacionalne strategije razvoja zdravstva predstavlja značajan korak u realizaciji EU projekata u području zdravstva. No s druge strane Europska unija otvorila je vrata tržištu radne snage te je za očekivati da će dio zdravstvenih radnika otići raditi u inozemstvu. Tu su još mnogi drugi problemni u zdravstvenom sustavu, sanacije bolnica, zastarijele tehnologije, preveliki troškovi što je sve

velika odgovornost nadležnih ministarstava kojima je dužnost da zacrtane projekte i strategije na papiru počinju provoditi u djelo.

I za kraj...kako zamišljate medicinsku sestru budućnosti u Lijepoj našoj?

Za mene medicinska sestra sadašnjosti predstavlja medicinsku sestru i u budućnosti. Današnje medicinske sestre i tehničari su vrlo sposobni, ambiciozni ljudi koji profesionalno i predano obavljaju svoj posao, obrazuju se, rade i dan i noć, žrtvuju svoje slobodno vrijeme da bi pomogli drugima, spašavaju i brinu se o tuđim životima i problemima često zaboravljajući na sebe same, svoje obitelji, prijatelje.... Želim da buduće generacije medicinskih sestara i tehničara slijede primjer svojih prethodnika. Jedino što želim i čemu se nadam da medicinske sestre i tehničari će i u budućnosti imati osmijeh i da će sa zadovoljstvom i optimizmom svaki dan dolaziti na posao. To je ono što ponekad nedostaje u našem današnjem vremenu. Ljudi su se umorili od svih problema i beznadnih vjerovanja u bolja vremena. To je današnja realnost svih u našoj zemlji i toplo se nadam da će buduće generacije dočekati sretnija i bolja vremena. Moj osobni cilj kao i cilj u uloga HSSMS-MT jest da svojim zalaganjem i angažmanom se borimo i promičemo gospodarska i socijalna prava medicinskih sestara i tehničara koje zastupamo.

Još jednom hvala na gostovanju, u ime cjelokupnog uredništva želimo Vam vesele i ispunjene blagdanske dane, te uspješnu 2014. godinu.

Kongres HUDHMP - Novi Vinodolski

Kristina Vrbat

Ove godine održan je XVII. kongres Hrvatske udruge djelatnika Hitne medicinske pomoći s međunarodnim sudjelovanjem u Novom Vinodolskom od 17. do 20. listopada 2013. god. Tema kongresa bila je "Učimo na iskustvu" 2.

Već treću godinu, medicinske sestre/tehničari OBHP-a aktivno sudjeluju na kongresu. Prve dvije godine sudjelovali smo sa predavanjima i poster prezentacijom koji su nam bili nagrađeni, a ove godine Anemona Širos-Rajić, bacc.med.sr. i Kristina Vrbat, med.sr. bile su dio organizacijskog odbora. Kao i svake godine, ovaj kongres nam je pružio niz zanimljivih predavanja s prikazom slučaja i radionica kao što su intraosealna aplikacija lijekova, zbrinjavanje dišnog puta, BLS radionica za vozače kola HMP u kojima ja sudjelujem kao instruktor, te poster prezentaciju.

HMP Primorsko-Goranske Županije održala je pokaznu vježbu kroz koju smo utvrdili svoje znanje vezano uz postupke reanimacije kod odrasle osobe, te smo se upoznali sa novitetima u području hitne medicine. Svakim kongresom, stječemo nova znanja, poznanstva, razmjenjujemo iskustva i probleme s kojima se svi svakodnevno susrećemo.

Zadovoljstvo nam je bilo sudjelovati na kongresu i biti dio nečega novoga, a svako novo iskustvo, poticaj je da više učimo, trudimo se, educiramo i primjenjujemo naučeno. Medicinske sestre/tehničari OBHP-a su već počeli prikupljati informacije i pripremati se za XVIII. kongres HUD HMP, iduće godine.